

KONTROLLUTVALGET I ÅS

Saksutskrift

Rapport om selskapskontroll - Søndre Follo Renseanlegg IKS

Arkivsak-dok. 18/00074-1
Saksbehandler Kjell Tore Wirum

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Ås kontrollutvalg	10.04.2018	7/18

Ås kontrollutvalgs behandling 10.04.2018:

Leder orienterte.

Sekretær supplerte og svarte på spørsmål fra utvalgets medlemmer.

Votering:

Innstillingen enstemmig vedtatt.

Ås kontrollutvalgs vedtak 10.04.2018:

Saken oversendes kommunestyret med følgende innstilling:

1. Kommunestyret ber Ås kommunes medlemmer av representantskapet i Søndre Follo Renseanlegg IKS sørge for at selskapet setter i verk følgende tiltak:
  - a. Gjennomfører planlagte evalueringer av måloppnåelse og kostnadseffektivitet, og sikrer at det blir rapportert om dette til styret.
  - b. Ferdigstiller arbeid med utvikling av skriftlige rutiner for budsjettarbeidet.
  - c. Sikrer en tilstrekkelig rensekapasitet for avløpsvann som bidrar til etterlevelse av utslippskrav, i samsvar med lov og forskrift, utslippstillatelse og statlige pålegg.
2. Kommunestyret ber Ås kommunes representanter i representantskapet melde tilbake til kommunestyret om oppfølging av anbefalingene under punkt 1 innen seks måneder.

Saksutskriften bekreftes
Ås, 12.april 2018

Kjell Tore Wirum/s./
kontrollsekretær

Saksfremlegg

Sekretariatets innstilling:

Saken oversendes kommunestyret med følgende innstilling:

- II. Kommunestyret ber Ås kommunes medlemmer av representantskapet i Søndre Follo Renseanlegg IKS sørge for at selskapet setter i verk følgende tiltak:
  - a. Gjennomfører planlagte evalueringer av måloppnåelse og kostnadseffektivitet, og sikrer at det blir rapportert om dette til styret.
  - b. Ferdigstiller arbeid med utvikling av skriftlige rutiner for budsjettarbeidet.
  - c. Sikrer en tilstrekkelig renskapasitet for avløpsvann som bidrar til etterlevelse av utslippskrav, i samsvar med lov og forskrift, utslippstillatelse og statlige pålegg.
- III. Kommunestyret ber Ås kommunes representanter i representantskapet melde tilbake til kommunestyret om oppfølging av anbefalingene under punkt 1 innen seks måneder.

Avgjørelsesmyndighet:

Ås kommunestyre

Vedlegg:

Vedtak Vestby KU Sak 5 18 Rapport om selskapskontroll - Søndre Follo Renseanlegg IKS, Rapport Selskapskontroll SFR IKS

Vedtak i saken sendes til:

Ås kommunestyre

SAKSUTREDNING:

Kontrollutvalget i Vestby kommune behandlet 14.3.18 sak 5/18 **Rapport om selskapskontroll - Søndre Follo Renseanlegg IKS** og vedtok følgende:

Saken oversendes kommunestyret med følgende innstilling:

1. Kommunestyret ber Vestby kommunes medlemmer av representantskapet i Søndre Follo Renseanlegg IKS sørge for at selskapet setter i verk følgende tiltak:
  - a. Gjennomfører planlagte evalueringer av måloppnåelse og kostnadseffektivitet, og sikrer at det blir rapportert om dette til styret.
  - b. Ferdigstiller arbeid med utvikling av skriftlige rutiner for budsjettarbeidet.
  - c. Sikrer en tilstrekkelig renskapasitet for avløpsvann som bidrar til etterlevelse av utslippskrav, i samsvar med lov og forskrift, utslippstillatelse og statlige pålegg.
2. Kommunestyret ber Vestby kommunes representanter i representantskapet melde tilbake til kommunestyret om oppfølging av anbefalingene under punkt 1 innen seks måneder.
3. Kommunestyret ber rådmann sørge for å sette i verk følgende tiltak:
  - a. Avklarer ansvars- og oppgavefordeling mellom Vestby kommune og Søndre Follo Renseanlegg IKS når det gjelder administrative oppgaver.

- b. Sikrer at kommunens arbeid med eieroppfølging er i samsvar med gjeldende politiske vedtak og de anbefalinger som gjelder for god eierstyring av kommunalt eide selskaper.
4. Kommunestyret ber rådmann rapportere om Vestby kommunes oppfølging av anbefalingene under punkt 3 til kontrollutvalget innen seks måneder.

Bakgrunn for saken:

Vestby kommunestyre vedtok 13.2.17 i sak 4/17 **Plan for forvaltningsrevisjon 2017 – 2020** følgende:

1. Kommunestyret vil ha følgende forvaltningsrevisjonsprosjekt gjennomført i 2017:
2. Forvaltningsrevisjon Søndre Follo Renseanlegg IKS.
3. Forvaltningsrevisjon Samhandlingsreform.
4. Kommunestyret ber kontrollutvalget fremme ny, revidert plan for perioden 2017 – 2020 i løpet av året. Planen må ta hensyn til at for enkelte av de forslagene som nå er fremmet nylig har blitt gjennomført forvaltningsrevisjonsprosjekt.

Kontrollutvalget i Vestby kommune behandlet i møte 22.3.17 sak 9/17

Mål og problemstillinger for forvaltningsrevisjon 2017.

Kontrollutvalget vedtok følgende mål og problemstillinger for forvaltningsrevisjonsprosjektet Søndre Follo Renseanlegg IKS:

Formål:

Undersøke hvordan selskapet drives i forhold til selskapets mål.

Problemstillinger:

1. Driver selskapet mål- og kostnadseffektivt?
2. Hvordan etterlever selskapet krav til ytre og indre miljø?
3. Hvordan etterlever selskapet kravene til regnskapsføring?
4. Hvordan er selskapet forberedt på møte endrede kapasitetsbehov?
5. Hvilke rutiner har selskapet for kvalitetssikring av nye investerings- og byggeprosjekter?
6. Står eierne for aktiv styring?

Problemstillingene 1-5 omhandler selskapskontroll av Søndre Follo Renseanlegg IKS.

Problemstilling 6 omhandler Vestby kommunes forvaltning av kommunens eierinteresser i Søndre Follo Renseanlegg IKS.

Avgrensning

En vil i det videre konsentrere seg om selskapskontrollen og de forhold Ås kommune bør følge opp i forbindelse med eierskapet i Søndre Follo Renseanlegg IKS.

Fakta:

Søndre Follo Renseanlegg IKS (SFR IKS) ble stiftet i 2013.

Selskapets formål er og eie, utbygge, drive og vedlikeholde et felles avløpssystem for oppsamling og behandling av avløpsvann med 4 pumpestasjoner (Tvester, Krombekken, Ringbekken og Revhaug) på strekningen Tvester til renseanlegget, og deretter ferdig renses ut i Emmerstadsbukta (Oslofjorden).

SFR IKS er eid av Vestby kommune (38 pst.) og Ås kommune (62 pst.). Styret i SFR IKS består i perioden 2015-2019 av tre styremedlemmer fra Ås kommune, styreleder og nestleder fra Vestby kommune og ett styremedlem som er ansattes representant.

Teknisk sjef i eierkommunene har møterett i styremøter.

Representantskapet i SFR IKS består i perioden 2015-2019 av fem personer, tre fra Ås kommune (herunder representantskapsleder) og to fra Vestby kommune (herunder nestleder i representantskapet).

Ytterligere opplysninger om selskapet finner en på selskapets egne nettsider, <http://sfrens.no/>

Rapport om selskapskontroll Søndre Follo Renseanlegg IKS:

Rapport om selskapskontroll Søndre Follo Renseanlegg IKS, datert 5.3.18, er oversendt fra Deloitte AS som var valgt som oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor for forvaltningsrevisjonsprosjektet i 2017.

Deloitte AS har operasjonalisert kontrollutvalgets problemstillinger med underproblemstillinger.

Deloitte har valgt å omgjøre kontrollutvalgets hovedproblemstilling 3 til en underproblemstilling til hovedproblemstilling 1.

Metode

Revisjonen har gjennomgått rettsregler og kommunale vedtak, og benyttet dette som kontrollkriterier.

For å få supplerende informasjon til skriftlige kilder, har Deloitte AS intervjuet utvalgte personer i Vestby kommune som er involvert i Søndre Follo Renseanlegg IKS, herunder Vestby kommunes representanter i selskapets representantskap og rådmann.

I tillegg er styreleder og daglig leder i selskapet intervjuet. Det ble gjennomført 4 intervju.

Revisjonen har gjennomgått KOSTRA-data for vann og avløp. Disse er benyttet til å si noe om driften i selskapet og kostnadene for kommunen, sammenlignet med andre kommuner.

Sentrale funn

- Revisjonen mener at det i årsberetningen for SFR IKS er gitt opplysninger om forhold som anses viktige for å bedømme selskapets stilling og resultatet av virksomheten, og som ikke fremgår av årsregnskapet, samt opplysninger om andre forhold som er av vesentlig betydning for selskapet.
- Både i 2014 og 2015 overholdt ikke SFR IKS krav til utslippstillatelse fra Fylkesmannen, og rensegraden for anlegget var lavere enn det som kreves for å innfri utslippskravene. SFR innfridde kravene i utslippstillatelsen i 2016.
- Revisjonen vurderer det til at SFR IKS har etablert hensiktsmessig mål, system og rutiner for å sikre etterlevelse av krav til indre miljø.
- Undersøkelsen viser at det er påvist behov for utvidet rensekapasitet ved Søndre Follo Renseanlegg. Behovet går frem av brev fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus, og blir vist til som forholdsvis akutt. Fylkesmannen omtaler også situasjonen knyttet til rensekapasiteten i anlegget som alvorlig.

- Arbeidet med tiltak for å møte krav fra Fylkesmannen har pågått over flere år, uten at fremdriften har vært tilstrekkelig til å møte Fylkesmannens pålegg innen de frister som har vært gitt. I 2017 har det imidlertid blitt iverksatt tiltak som etter revisjonens vurdering er av betydning for fremdrift i prosessen med å møte behov for utvidet kapasitet, gjennom utredning av tre ulike renseanleggsvarianter.
- Revisjonen vurderer det til at SFR IKS gjennom prosjektveilederen som er utarbeidet, har sikret en tydelig fordeling av ansvar og oppgaver i investerings- og byggeprosjekt.
- Revisjonen mener at SFR IKS gjennom prosjektveilederen som er utarbeidet, har etablert hensiktsmessige retningslinjer for utarbeidelse av risikoanalyser av prosjekt.
- Etter revisjonens vurdering oppfyller selskapsavtalen i SFR IKS minstekravet i IKS-loven § 4.
- Undersøkelsen viser at det i SFR IKS er sikret en balansert kjønnsrepresentasjon i styret, at det er utarbeidet etiske retningslinjer for selskapsdriften, at det er gjennomført folkevalgtopplæring som også tar for seg kommunalt eierskap og at det gjøres fortløpende vurderinger av kompetanse med hensyn til sammensetning av styret i selskaper kommunen eier.

Konklusjon og anbefalinger

Basert på det som kommer frem i undersøkelsen anbefaler Deloitte AS at Vestby kommune sørger for at kommunen og SFR IKS setter i verk følgende tiltak:

1. Gjennomfører planlagte evalueringer av måloppnåelse og kostnadseffektivitet, og sikrer at det blir rapportert om dette til styret.
2. Ferdigstiller arbeid med utvikling av skriftlige rutiner for budsjettarbeidet.
3. Avklarer ansvars- og oppgavedeling mellom Vestby kommune og SFR IKS når det gjelder administrative oppgaver.
4. Sikrer en tilstrekkelig rensekapasitet for avløpsvann som bidrar til etterlevelse av utslippskrav, i samsvar med lov og forskrift, utslippstillatelse og statlige pålegg.
5. Sikrer at kommunens arbeid med eieroppfølging er i samsvar med gjeldende politiske vedtak og de anbefalinger som gjelder for god eierstyring av kommunalt eide selskaper.

For kontrollutvalget i Ås kommune sin behandling av rapporten, er anbefalingene 1, 2 og 4 relevante.

Høringsuttalelser:

Det er kommet inn to høringsuttalelser i forbindelse med høringsrunden på foreløpig rapport. Disse er innarbeidet som vedlegg i rapporten.

Rådmann i Vestby kommune bemerker i sin uttalelse, datert 2.mars 2018, blant annet følgende:

«Når det gjelder de anbefalte tiltakene er det slik at Vestby kommune er en minoritetseier i SFR IKS.

Rådmannen er derfor av den oppfatning at det kan bli noe vanskelig for kommunen å sørge for at SFR IKS iverksetter tiltak.»

I felles høringsuttalelse fra daglig leder og styreleder i SFR IKS, datert 3.3.2018, bemerkes følgende:

«SFR IKS har fremmet forslag 2 ganger til Vestby kommune om pålegg fra Fylkesmann for å sette i gang med tiltak for å øke renskapasitet ved SFR IKS. Første gang i 2014, andre gang i 2015, begge ganger ble dette nedstemt i Vestby kommune. SFR IKS sitt styre fremmet da forslag om å øke selskapet låneramme fra 40 Mill til 80 Mill for å komme i gang med detaljprosjektering av nytt anlegg.

SFR IKS Administrasjon og Styre har ingen annen mulighet om å iverksette et slikt stort pålegg/kostnad det her er snakk om, en til å be eierkommunene om midler til å iverksette nødvendige tiltak for utbedring/bygging.»

Det bemerkes videre:

«Eierskapsoppfølging har ikke blitt fulgt opp de siste 3 år fra Vestby kommune! SFR IKS har gjentatte ganger bedt administrasjonen ved rådmann om å få presentere status samt videre mål fremover for SFR IKS ovenfor Vestby kommune og de folkevalgte, noe som står helt klart i Eiermeldingen skal gjøres. SFRs henvendelser har aldri blitt besvart.»

Vurdering:

I henhold til Overordnet analyse og plan for selskapskontroll 2017-2020 for Vestby kommune, vedtok Vestby kommunestyre 10.oktober 2016 i sak 84/16 følgende:

Kommunestyret slutter seg til forslaget til plan for selskapskontroll 2017–2020:

2018 Eierskapskontroll med vekt på selskapenes oppfølging av retningslinjer gitt nasjonalt og lokalt.

2019 Forvaltningsrevisjon av et selskap. Kommunestyret ønsker at SFR vurderes for slik revisjon.

2020 Eierskapskontroll med vekt på kommunens eierstyring generelt.

Kontrollutvalget gis fullmakt å endre planen i planperioden.

Kontrollutvalgets opprinnelige forslag var å gjennomføre en forvaltningsrevisjon av et selskap i samarbeid med andre utvalg.

Ås kommunestyre vedtok 12.10.16 i sak 85/16 **Sak fra Kontrollutvalget - Overordnet analyse og plan for selskapskontroll 2017 – 2020** følgende:

1. Kommunestyret ber ÅSPRO AS samtykke i at selskapet undergis selskapskontroll på lik linje med de heleide kommunale selskapene, jf. KommuneLOVEN § 80.
2. Kommunestyret slutter seg til forslaget til plan for selskapskontroll 2017-2020:
  - **2018: Eierskapskontroll med vekt på selskapenes oppfølging av retningslinjer gitt nasjonalt og lokalt**
  - **2019: Forvaltningsrevisjon av et selskap**
  - **2020: Eierskapskontroll med vekt på kommunenes eierstyring generelt.**
3. Kontrollutvalget gis i fullmakt å endre planen i planperioden.

Forholdet til de andre eierne i Søndre Follo Renseanlegg IKS:

En ser det som hensiktsmessig at kontrollutvalget i Ås kommune får rapporten til ordinær behandling, slik at den del av rapporten som omhandler selskapskontrollen av Søndre Follo Renseanlegg IKS også blir fulgt opp av den andre deltakerkommunen i selskapet.

Sekretariatets vurdering:

Sekretariatet er av den formening at rapport om selskapskontroll for Søndre Follo

Renseanlegg IKS utarbeidet av Deloitte AS, svarer opp kontrollutvalgets mål og problemstillinger for forvaltningsrevisjonsprosjektet.

Sekretariatet har vurdert det som hensiktsmessig å dele opp innstillingen i to; *for det første* den delen som gjelder oppfølging av anbefalinger som gjelder selskapskontrollen av Søndre Follo Renseanlegg IKS.

Her er det nærliggende at kommunens representanter i representantskapet følger opp dette i forhold til selskapet.

For det andre den delen som gjelder oppfølging av anbefalinger knyttet til eierskapskontrollen, dvs. oppfølging av Vestby kommunes forvaltning av eierinteressen i Søndre Follo Renseanlegg IKS.

Kontrollutvalget i Ås kommune bes ta stilling til den første del av rapporten.

Sekretariatet var opprinnelig av den formening at saken bør følges opp igjen og senest i forbindelse med avleggelsen av årsregnskap og årsberetning for både Søndre Follo Renseanlegg IKS og Ås kommune for 2018.

Kontrollutvalget i Vestby kommune valgte å endre frist for tilbakemelding fra 12 måneder til 6 måneder. Sekretariatet legger derfor opp til at kontrollutvalget i Ås kommune har likelydende innstilling overfor Ås kommunestyre.

Avslutning

Da oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor for Vestby kommune ikke er oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor for Ås kommune, vil sekretariatet stå for orienteringen av rapporten og svare på eventuelle spørsmål fra kontrollutvalgets medlemmer.

Ås, 03.04.18

Kjell Tore Wirum/s./
kontrollsekretær